revealed an archaeological layer as well as valuable archaeological finds and structures including a fragment of second half of the 17th–18th-century stone paving, which was apparently contemporaneous with the foundation of the E part of the servants' quarters, a fragment of a clay-bonded stone foundation, and possibly the surface of the building's floor (Fig. 1). The earliest finds, sherds of household pottery, which were discovered in the sunken objects in the sterile soil, can be dated to the late 14th–15th centuries. Test pit 2 in the cellar yielded nothing valuable archaeologically, the cultural layer dating to the 19th–20th centuries; sterile soil here was reached at a depth of 12–54 cm.

1 pav. Tyrimų suvestinis planas: 1 – 2019 m. žvalgomieji tyrimai; 2 – 2019–2020 m. detalieji tyrimai; 3 – 2020 žvalgymai; 4 – 2020 m. be archeologo iškasti plotai. A. Žvirblio brėž.

Fig. 1. Synoptic plan of the investigation: 1 – 2019 field evaluation; 2 – 2019–2020 excavations; 3 – 2020 field survey; 4 – areas dug up without an archaeologist in 2020.

Atas Žvirblys

Dominikonų gatvė 11

2019 m. balandžio – 2020 m. gegužės mėnesiais Vilniaus senamiestyje pastatų komplekso, vadinamo Pociejų rūmais (UK 280), teritorijoje, Dominikonų g. 11 atlikti žvalgomieji ir detalieji tyrimai bei žvalgymai. 2019 m. balandį pradėjus žvalgomuosius tyrimus, ištirti 7 šurfai, iš viso 31,75 m^2 dydžio plotas. Nuo 2019 m. lapkričio tirtų šurfų vietose kieme ir pastatų komplekso viduje pradėti detalieji tyrimai, kurių metu ištirta 18 perkasų ir 6 šurfai. Bendras detaliųjų tyrimų plotas 287,68 m^2 (1 pav.). Atliekant šiuos tyrimus, greta – pastatų komplekso patalpose, rūsiuose ir kieme vykdyti žvalgymai, kurių metu tyrinėtas apie 435 m^2 plotas.

Dominikonų g. 11 sklypas anksčiau archeologų netyrinėtas, tačiau aplink jį tyrimų vykdyta nemažai. 1978 m. P. Tebelškis atliko archeologinius tyrimus Stiklių gatvėje (*LIIR*, f. 1, b. 642). 1982 m. Dominikonų vienuolyno teritorijoje archeologinius tyrinėjimus vykdė K. Katalynas (*LIIR*, f. 1, b. 1060). 1988 m. Dominikonų g. 5, 7 aplinkoje kasinėjo G. Gendrėnas (*LIIR*, f. 1, b. 1530). Šiame amžiuje, 2002 m., T. Poška ištyrė 340 m^2 plotą sklype Gaono g. 3, kuris ribojasi su tirtu kompleksu iš PR pusės (*LIIR*, f. 1, b. 3924). Tas pats tyrėjas 2002–2005 m. kasinėjo į ŠR–R pusę esančiame sklype Domininkonų g. 13. Abiejuose sklypuose nusta-

tyta, kad dauguma kultūrinio sluoksnio horizontų suardyta XX a. (*ATL 2005 metais*, 2006, p. 360–361). Naujausi tyrinėjimai Dominikonų gatvėje vyko 2018 m., jiems vadovavo J. Stankevičiūtė. Jų metu Dominikonų g. 9 kieme (į V pusę nuo planuojamų tyrimų esančiame sklype) ištirtas bendras 56,86 m^2 plotas. Beveik visur fiksuoti piltiniai XX a. sluoksniai, tačiau aptiktas ir ankstyvesnis nei XX a. akmenų grindinys (*ATL 2018 metais*, 2019, p. 430–432).

Istoriniai duomenys apie tiriamą pastatų kompleksą yra surinkti ir apibendrinti 2018 m. atliktų žvalgomųjų tyrimų R. Zilinsko ir I. Blinstrubienės ataskaitoje. Šiame dokumente taip pat pateikti tyrimų duomenys apie anksčiau komplekso sienose buvusias durų ar langų angas, užmūrytus įvažiavimus į sklypą. Ši informacija buvo naudinga interpretuojant kasinėjimų metu užfiksuotas struktūras, nes pastebėta koreliacija tarp kai kurių duomenų.

Remiantis architektūriniais tyrimais spėjama, jog dabartinio komplekso teritorijoje XV a. galėjusios būti dvi posesijos su dviem palei gatvę stovėjusiais namais, kurie XVII a. buvo apjungti vieno savininko. 1600 m. minimas čia jau stovėjęs didelis namas, kurį 1612 m. Eustachijus Valavičius pardavė Vilniaus karališkajam auksakaliui Mykolui Breitšneideriui. 1636 m. Vilniaus miesto gyventojų ir jų namų surašyme minimas (auksakalio) Mykolo Breitšneiderio našlės mūrnamis, priklausantis miesto jurisdikai.

1668 m. dokumente pastatas vadinamas Aleksandro Jasienskio Vainos mūriniu namu. 1698 m. A. J. Vainos turto inventoriuje jau minimi šioje posesijoje stovėję reprezentaciniai rūmai su galiniais vartais, išeinančiais į Stiklių gatvę. Taigi, šie rūmai baigtinį pavidalą, matyt, įgavo 1668–1698 m. laikotarpiu. Reprezentacinis įvažiavimas, manoma, buvo iš Dominikonų gatvės pusės. 1737 m. Fiurstenhofo Vilniaus

2 pav. Tyrimų vieta 1737 (kairėje) ir 1808 m. (dešinėje) Vilniaus miesto planų fragmentuose (Drėma V., Dingęs Vilnius, Vilnius, 1991, p. 39, 43). A. Žvirblio brėž.

Fig. 2. The investigation site in excerpts from the 1737 (left) and 1808 (right) plans of the city of Vilnius.

miesto plane vaizduojami dar Vainoms priklausę rūmai, tačiau netrukus jie paveldėjimo būdu atiteko Pociejų giminei (2 pav.).

Po 1748 m. gaisro rūmai labai nukentėjo ir buvo ne tik remontuoti bet ir išplėsti, XVIII a. pabaigoje jie dar kartą rekonstruoti. Tuomet fasadai įgavo klasicizmo stiliaus bruožų, virš įvažiavimo vartų iš Dominikonų gatvės iš kiemo pusės pristatyta galerija. 1806 m. Vilniaus namų įvertinimo aktuose minimas rūmų kambarių skaičius (28), taip pat minima, kad kieme stovėjo arklidė ir ratinė. 1808 m. Vilniaus miesto plane rūmų posesija žymima kaip 424 ir atspindi Pociejų laikotarpio posesijos užstatymą. Ties Stiklių gatve ir posesijos gilumoje, P dalyje vaizduojami mediniai pastatai (2 pav.).

XIX a. I pusėje rūmai neteko reprezentacinės paskirties, pradėti nuomoti butai. 1906–1945 m. pastato pirmame aukšte ir rūsiuose veikė Šlapelių knygynas. Paskutinė didelė rūmų rekonstrukcija (ir neišvengiamai žemės kasimo darbai) vyko 1968–1973 m.

Tyrimai kiemo PV dalyje pradėti 2019 m. pavasarį. Ištirti trys 2x2; 2,2x1,7; 2,5x2,2 m dydžio šurfai – 13,49 m^2 plotas. 2019 m. lapkričio–gruodžio mėnesiais ten pat ištirtos perkasos 1–4 (73,28 m^2), kurios baigus tyrimus

3 pav. Užfiksuotas apdegusio ir apardyto akmenų grindinio fragmentas ir virš jo surinktos sudegusių grikių kruopos kiemo PV dalyje. A. Žvirblio ir K. Žvirblės nuotr.

Fig. 3. The unearthed paving fragment of charred and disturbed stones and the burnt buckwheat grits collected above it in the SW part of the courtyard.

sujungtos į vieną bendrą 105 m^2 dydžio tyrimų plotą. Tyrimai parodė, kad ši kiemo dalis iki maždaug 1 m gylio yra apardyta XX a. Užfiksuota, kad minėto ploto ŠV dalis prie sienos visiškai suardyta XX a. pradžioje statant laiptinę ir vėliau XX a. tiesiant įvairius inžinerinius tinklus. Ploto vidurinės ir ŠR dalies kultūrinis sluoksnis sunaikintas 1968–1973 m. tiesiant šiluminę trasą ir vykdant kitus darbus.

Tarp minėtų suardymų, tiriant šurfą 2, perkasą 2 ir plotą tarp perkasų 1 ir 4, 0,75–1,25 m gylyje fiksuotas vėlesnių perkasimų apardytas akmenų grindinio fragmentas, kuris žemėja ŠR kryptimi į kiemo vidurį. Virš grindinio buvo susikaupęs 3–10 cm storio degėsių sluoksnis, kuris gali būti siejamas su 1748 m. gaisru. Juos tiriant virš grindinio surinkta sudegusių grikių kruopų (3 pav.). Perkasos 2 vietoje po grindiniu aptikta XVI–XVII a. buitinės keramikos, vėlyvesnių radinių nerasta. Tai leidžia teigti, kad užfiksuotas grindinys galbūt buvo išgrįstas po Vainų rūmų įrengimo 1668–1698 m. ir eksploatuotas iki 1748 m. gaisro.

Vykdant tyrimus giliau, ploto centrinėje dalyje, daugiausia perkasos 4 vietoje, H_{abs} 105,54–107,68 m, 1,3–3,85 m gylyje užfiksuota apie 7 m skersmens duobė. Tikslus duobės skersmuo neaiškus, nes dalis jos tęsiasi iki pat dabartinio komplekso PV sienos pamato. Tiriant duobės užpildus fiksuoti keli supylimo horizontai, taip pat vėliau iškastų ir minėtą duobę suardančių mažesnių duobių kontūrai. Tiriant pagrindinės duobės užpildą aptikta XVI a. II puse – XVII a. I puse datuojamų koklių, buitinės keramikos, taip pat architektūrinės geležies ir stiklo. Pastebėta, kad tarp radinių yra sąlyginai nedaug stiklinių ir keraminių stalo indų, gyvulių kaulų. Šios tendencijos rodo, kad duobė užpilta griaunant ar rekonstruojant komplekso pastatus ir jų interjerus. Radinių analizė leistų duobės užpylimo laikotarpį datuoti XVII a., tačiau, atsižvelgiant

į istorinį kontekstą, šis procesas galėjo vykti XVII a. 7 dešimtmetyje, pradėjus rekonstruoti Vainų rūmus. Tyrimų vietose, kur neužfiksuota įgilintų XVII ir XX a. struktūrų, įžemio – geltono smėlio viršutinis horizontas pasiektas 1,6–2,3 m gylyje.

Tyrimai šioje kiemo dalyje suteikė ir daugiau informacijos – netikėtų struktūrų, kurios buvo užfiksuotos. Perkasos 3 P kampe, komplekso kiemo P kampe užfiksuotas 2,8x2,1 m dydžio laiptinės pastato plytų mūro pamatas, kurį architektas R. Zilinskas datavo ne vėliau kaip XVIII a. pradžia. Perkasos 1 Š kampe, XVII a. duobės ir XX a. šiluminės trasos perkasimų pakraštyje, 1,6–1,85 m gylyje užfiksuotas 1,2 m^2 dydžio duobės kontūras. Jos užpildą sudarė pilkos žemės ir degėsių sluoksniai su gyvulių kaulais bei žiesta neglazūruota keramika. Tyrimai rodo, kad ši duobė XIV–XV a. mažiausiai du kartus naudota kaip laužavietė. Ištyrus jos užpildą H_{abs} 106,72–106,91 m, 2,12–2,31 m gylyje pasiektas įžemis – gelsvas žvyras.

PR kiemo dalyje 2019 m. pavasarį ištirtas šurfas 4 (5,06 m^2), o 2020 m. vasario–kovo mėnesiais tyrinėtos perkasos 5–8, 12, 14 (47,7 m^2) ir šurfas 8 (4,4 m^2). Tyrimai parodė, kad kiemo PR gale kultūrinis sluoksnis išlikęs tik fragmentiškai. Perkasų 5–8, 12, 14 vietoje, ne mažiau kaip 40 m^2 užėmė atidengti įvairūs XX a. nutiesti inžineriniai tinklai, šulinio ar pamato perkasimas. Tačiau tiriant nesuardyto kultūrinio sluoksnio fragmentus perkasose 6–7 ir šurfe 4, pavyko nustatyti, kad ši kiemo dalis XVII a. pabaigoje – 1748 m. taip pat buvo grįsta akmenų grindiniu, kurio apdegę fragmentai atsidengė 70–85 cm gylyje nuo 2019 m. žemės paviršiaus arba H_{abs} 108,15–108,35 m. Apie po grindiniu esančius horizontus daugiau informacijos surinkta šurfe 4, kur 0,95–1,65 m gylyje tyrinėtas 50–60 cm storio 3–4 horizontų archeologinis sluoksnis. Viršutiniame horizonte

4 pav. Austrių geldelės iš šurfo 8. A. Žvirblio nuotr.

Fig. 4. Oyster shells from test pit 8.

surinkta XVI a. II pusės – XVII a. I pusės buitinės keramikos fragmentų, XVI a. 4–5 dešimtmečiams būdingų sieninių koklių duženų, pavienių kitos paskirties dirbinių. Giliau (1,2–1,55 m) tirti sluoksniai išsiskyrė XV–XVI a. lovinių čerpių ir grindų plytelių fragmentais.

Turtingu radiniais sluoksniu išsiskyrė ***šurfas 8***. Šioje vietoje apdegęs akmenų grindinys neužfiksuotas, vietoje jo tyrinėtas 6–7 horizontų XVI–XVIII a. kultūrinis sluoksnis, kurio intensyviausia dalis fiksuota H_{abs} 108,10–108,50 m, 1,1–1,45 m gylyje. Jį tyrinėjant aptikta XVIII a. fajansinių ir majolikos dubenų, lėkščių ar puodelių plonomis sienutėmis fragmentų, porcelianinio dubenėlio fragmentas, stiklinių butelių duženų (tarp kurių buvo viena taurės kojelė), austrių geldelių (4 pav.). Smulkūs, bet charakteringi radiniai rodo, kad šioje vietoje maždaug XVIII a. II pusėje į nedidelę duobę buvo suverstos stalo kultūrą atspindinčių dirbinių duženos, kurias galima sieti su čia tuo metu Pociejams priklausiusių rūmų aplinka. Tiriant giliau, H_{abs} 107,60–108,10 m fiksuoti XVI–XVII a. horizontai su pavieniais archeologiniais radiniais: viename iš sluoksnių H_{abs} 107,80–108,00 m rastas arbaleto strėlės antgalis ir švininė kulka.

Kiemo centrinėje ir Š dalyse, jo viduryje ir ties įvažiavimu iš Dominikonų gatvės 2019 m. pavasarį ištirti šurfai 5–7 (13,2 m^2), o 2020 m. vasario–kovo mėnesiais tyrinėtos perkasos 9, 11, 13, 15–17 (96,1 m^2) ir šurfas 13 (3,4 m^2). Iš pradžių tyrimai atskleidė, kad tarpuvartėje kultūrinis sluoksnis visiškai sunaikintas tiesiant inžinerinius tinklus, taip pat 1968–1973 m. čia

5 pav. XVII a. pradžios pamatas perkasoje 9 iš PR. A. Žvirblio nuotr.

Fig. 5. The early 17th-century foundation in trench 9, as seen from the SE.

tiesiant šiluminę trasą. Šie suardymai toliau tęsiasi per patį kiemo vidurį į PR pusę.

XVIII a. pabaigos – XX a. perkasimų nesuardytose tyrimų vietose fiksuoti 1748 m. datuojami degėsių sluoksniai ir kai kuriais atvejais apdegęs akmenų grindinys po jais. Šios struktūros atidengtos šurfuose 5 ir 13 bei nedidelėse, apie 1–3 m ilgio 5 atkarpose perkasose 9, 11, 13, o perkasoje 11 vos 20 cm gylyje nuo 2019 m. žemės paviršiaus atsidengė apdegęs pastato pamatas. Komplekso centrinėje dalyje grindinio likučiai fiksuoti apie 80 cm gylyje, arba H_{abs} 107,70–108,06 m, o ties išvažiavimu į Dominikonų gatvę (šurfas 13) grindinys pasirodė 0,9–1,1 m gylyje, arba H_{abs} 107,56–107,60 m. Šie duomenys rodo, kad XVII a. pabaigoje suformuotas ir iki XVIII a. vidurio buvęs kiemo reljefo pobūdis nedaug skyrėsi nuo 1973–2019 m. laikotarpio – taip pat buvo su nuolydžiu į Dominikonų gatvės pusę. Šalia komplekso V dalies tirtos perkasos 9, 11 ir šurfas 5 atskleidė, kad šioje vietoje XVIII a. I pusėje grindinio tikriausiai nebuvo. Fiksuoti stori degėsių sluoksniai su sudegusios medienos liekanomis rodo, kad čia galbūt stovėjo arklidės ar kitos paskirties mediniai statiniai, priglausti prie sienos.

Tiriant giliau didelė radinių ir struktūrų sankaupa aptikta perkasoje 9. Jos PR dalyje, 3,7x1,2 m dydžio plote, 0,8–1,2 m gylyje, H_{abs} 107,43–107,65 m atsidengė plytų ir akmenų *mūro* pamato paviršius, orientuotas ŠV (37°) kryptimi. Jo orientacija nesutampa su dabar esamais statiniais (5 pav.). Architekto R. Zilinsko vertinimu, aptiktas pastato su laiptine į rūsį pamatas, kuris pagal visus požymius gali būti datuojamas XVII a. pradžia. Archeologiniai duomenys rodo, kad pastatas tikriausiai nugriautas XVII a. viduryje, galbūt po karo su Maskvos valstybe ir gaisro. Tarp pamatų mūrų fiksuotos stambios griuvenos su skiediniu – pastato griovimo liudijimas, o virš pamato ir šių griuvenų H_{abs} 107,34–108,15 m fiksuotas juodos žemės su griuvenomis ir degėsiais sluoksnis – gal čia suversti sugriauti interjerai. Šiame sluoksnyje buvo daug archeologinių radinių. Didžiausią grupę sudarė sieniniai ir karniziniai kokliai, tarp kurių du fragmentai puošti viengalviu ereliu ir 1585 m. data, taip pat aptiktas koklis, puoštas Gdansko herbu (6 pav.). Tarp kitų vertų paminėti radinių yra keli spalvoto metalo (gal aukso) lydymo tigliai (7 pav.) ir švininės kulkos. Surastus tiglius galima sieti su auksakaliu Mykolu Breitšneideriu, kuris šiame sklype įsigijo namą 1612 m. Jam mirus tame pačiame name gyveno jo našlė, turėjusi auksakalio krautuvę bent iki 1645 m. Žinoma, kad M. Bretšneiderį globojo Kristupas Radvila, todėl

6 pav. Perkasoje 9 virš XVII a. pradžios pamato aptikti kokliai su viengalviu ereliu ir (15)75 m. data bei Gdansko miesto herbu. A. Žvirblio nuotr.

Fig. 6. Stove tiles with a single-headed eagle, the date [15]75, and the Gdansk city coat of arms that were discovered above the early 17th-century foundation in trench 9.

7 pav. Perkasoje 9 griuvenose virš XVII a. pradžios pamato aptikti tigliai. A. Žvirblio nuotr.

Fig. 7. Crucibles discovered in the rubble above the early 17th-century foundation in trench 9.

8 pav. Lovinė čerpė „vienuolis“ iš šurfo 6. A. Žvirblio nuotr.

Fig. 8. A tapered mission roof tile (cover) from test pit 6.

sluoksnyje surinktų radinių kolekcija atrodo dar įdomiau: viengalviu ereliu ir 1585 m. data puošti kokliai sutampa su Kristupo Radvilos gimimo data (Laucevičius E. Vitkauskienė B. R., *Lietuvos auksakalystė. XV–XIX a.*, Vilnius, 2001, p. 192).

Ankstyvesni nei XVII a. horizontai užfiksuoti šurfe 6 ir perkasos 9 ŠV gale. Šurfe 6 tyrinėjant sluoksnius žemiau riedulio, laikančio XVII a. I pusės arkos pamatą, 1,2–1,9 m gylyje fiksuota juoda žemė su degėsiais ir čerpių griuvenomis, o po ja – rausvo molio su čerpių griuvenomis sluoksnis. Tirtose griuvenose aptikta glazūruotų ir neglazūruotų XV–XVI a. populiarių lovinių čerpių duženų (8 pav.), XVI a. datuojama plokštinės čerpės dalis, keletas buitinės keramikos fragmentų (dalis jų tipiški XVI a. II pusei) ir gyvūnų kaulų, tarp kurių buvo dviejų šunų skeletų ir kaukolių fragmentų (9 pav.). Aptiktas glazūruotas čerpes galima vertinti kaip tam tikrą tų laikų prabangą.

Tyrinėto grunto sandara ir radiniai leidžia manyti, kad sluoksnis susiformavo statybų ar rekonstrukcijų metu. Surinkti duomenys rodo, kad tai galėjo vykti XVI a. Įžemio paviršius pasiektas H_{abs} 106,65–106,90 m, 1,65–1,9 m gylyje. Ankstyvi horizontai fiksuoti ir perkasos 9 ŠV gale. Čia 1–1,2 m gylyje išryškėjo duobės

9 pav. Jauno šuns kaukolė su žandikauliu iš šurfo 6. J. Paškonytės nuotr.

Fig. 9. A young dog's skull and jawbone from test pit 6.

10 pav. Šurfas 12 iš ŠR ir ŠV. A. Žvirblio nuotr.
Fig. 10. Test pit 12, as seen from the NE and NW.

kontūras, kurio užpildas – juoda žemė. Duobės dugnas pasiektas 1,71 m gylyje. Tiriant užpildą H_{abs} 106,98–107,39 m surinkta XV–XVI a. būdingų lovinių čerpių fragmentų, XV a. datuojamos vadinamosios gotikinės keramikos gludintu tamsiu paviršiumi, gyvulių kaulų. Užfiksuota duobė galėjo būti užpilta XV a. II pusėje – XVI a. pradžioje.

2020 m. vasario–kovo mėnesiais pirmo aukšto patalpose ir rūsiuose tyrinėtos perkasos 10, 18 (22,3 m^2) ir šurfai 9–12 (8,78 m^2). Daugiausia radinių buvo 1,4x1,2 m dydžio šurfe 12, kuris tirtas komplekso ŠR dalyje esančiame rūsyje. Jį tyrinėjant 70–75 cm gylyje atsidengė pilkos žemės sluoksnis su stiklo duženomis (10 pav.). Tęsiant tyrimus nustatyta, kad čia esama duobės su stikliniais buteliais. Ji apėmė 1x0,9 m dydžio plotą šurfo V kampe prie rūsio sienos. Jos užpildas tyrinėtas iki 1,3 m gylio (įžemio) nuo buvusių rūsio grindų paviršiaus. Čia surinkta daug cilindro formos vyno butelių duženų, kurių forma būdinga XVIII a. II pusei. Pagal išlikusias galvutes galima teigti, kad vienoje duobėje užkasti mažiausiai 78 buteliai. Galvučių su kakleliais ir dugnelių gausa, lyginant su korpuso fragmentais, rodo, kad buteliai tikriausiai buvo sudaužyti kitoje patalpoje ar kieme ir į šį rūsį sunešti siekiant juos užkasti.

Įvairiomis struktūromis išsiskyrė 14,6 m^2 dydžio ***perkasa 18.*** Ji buvo į PV nuo tarpuvartės išgriautoje pirmo aukšto patalpoje. Kasinėjant po supiltiniais XX a. sluoksniais atsidengė 3 skirtingų laikotarpių plytų ir akmenų grindiniai. Perkasos ŠV dalyje 2x0,7 m plote, H_{abs} 107,92 m, arba 43 cm aukščiau nei tarpuvartės paviršius 2019 m., atsidengė XIX a. pradžia datuojamas plytų grindinys. Plytos 21,5–22x12x5 cm dydžio. Po šiomis grindimis, H_{abs} 107,69–107,81 m atidengtas akmenų grindinys, datuojamas XVII a. II puse. Akmenys stambesni nei likusioje kiemo dalyje sukloto grindinio: 28x24; 31x20; 32x26; 25x18; 20x16 cm dydžio. Grindinys tyrimų metu užfiksuotas, neardytas. Perkasos P dalyje, 4,3x2 m dydžio plote, H_{abs} 108,01–108,02 m gylyje atsidengė plytų grindys, kurios taip pat neardytos. Plytos gana stambios, barokinės, 30–32x15–16 cm dydžio. Grindys niekaip nepaveiktos 1748 m. gaisro, tad galima hipotetiškai teigti, kad jos galėjo būti suklotos po 1748 m. Architekto R. Zilinsko teigimu, šios plytų grindys klotos ne anksčiau kaip XVIII a.

Taip pat reikėtų paminėti komplekso P dalyje esančiame rūsyje tyrinėtą 2,25 m^2 dydžio šurfą 10. Nors iki 80 cm gylio fiksuoti tik XIX a.

0 3 cm

11 pav. Šukos iš šurfo 10. A. Žvirblio nuotr.

Fig. 11. The comb from test pit 10.

pabaigos – XX a. sluoksniai, tačiau tyrimų pradžioje paviršiuje aptiktos apie XV–XVI a. datuojamos kaulinės šukos (11 pav.). Ištyrus šukas Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos mikrobiologinių tyrimų skyriuje, aptiktas plauko fragmentas, galvinė utėlė ir jos kiaušinis (*Pediculus humanus capitis ova* – 2 egzemplioriai).

2020 m. sausio–kovo mėnesiais pastatų komplekso pirmo aukšto patalpose ir rūsiuose vyko žvalgymai žeminamų grindų ir inžinerinių tinklų vietose. Iš viso žvalgytas apie 435 m^2 plotas iki 0,2–1,1 m gylio nuo buvusių grindų paviršiaus. Dalyje plotų archeologinio sluoksnio neužfiksuota, nes iki projektinio gylio stebėti tik XX a. betono ir po jais esantys supiltiniai niveliaciniai sluoksniai, taip pat sumūryti inžinerinių tinklų kanalai ar kitos paskirties perkasimai.

Rezultatyviausi tyrimai vyko PV komplekso dalyje, besiribojančioje su Stiklių gatve. Patalpoje 1–022, 65–70 cm gylyje nuo buvusių grindų paviršiaus po supiltiniais sluoksniais užfiksuotas XVII a. II puse datuojamas plytų grindų fragmentas. Plytos sudėtos apskritimais. Patalpoje 1–023 po XIX–XX a. struktūromis aptiktas XVII a. II pusėje – 1748 m. naudotas akmenų grindinys. Užfiksuoti nedideli jo fragmentai. Grindinį galima sieti su 1698 m. dokumentuose minimais galiniais rūmų vartais, išeinančiais į Stiklių gatvę. Patalpoje 1–025 po supiltiniais sluoksniais apie 20–30 cm gylyje užfiksuotos taip pat XVII a. II puse datuojamos plytų grindys (12 pav.). Aptikus minėtas struktūras jos neardytos, patalpoje 1–025 aptiktų

12 pav. Žvalgymų metu atidengtos XVII a. II pusės plytų grindys patalpoje 1–025 iš V. A. Žvirblio nuotr.

Fig. 12. The second half of the 17th-century brick floor unearthed during the survey in room 1–025, as seen from the W.

plytų grindų fragmentas nuo 2020 m. vasaros eksponuojamas restoranų ir parduotuvių centre „Senatorių pasažas“.

2019–2020 m. pastatų komplekso, vadinamo Pociejų rūmais, teritorijoje, Dominikonų g. 11 vykdyti archeologiniai tyrinėjimai suteikė naujų duomenų apie čia susiformavusius kultūrinius sluoksnius, taip pat papildė turimas žinias apie komplekso užstatymo raidą XV–XVIII a. Intensyvi ūkinė veikla teritorijoje vyko jau nuo XV a. Ryškiausi arba gausiausi radinių kultūriniai sluoksniai siejami su 1668–1698 m. statybomis ir 1748 m. gaisru. Kasinėjimų metu surinkti radiniai ir zooarcheologinė medžiaga vis dar analizuojami. Baigus tyrinėti archeologiniai radiniai bus perduoti saugoti į LNM.

Dominikonų St. 11

In 2019–2020, a field survey (roughly 435 m^2) and excavation (287.68 m^2) were conducted at Dominikonų St. 11 in Vilnius (Fig. 1). The survey was in and beside the rooms, cellars, and courtyards of the building complex, which was known in the 17th – first half of the 18th centuries as the Vaina Palace, but which has belonged to the Pocieja family since the mid-18th century (Fig. 2).

The investigation in the courtyard determined that a large part of it, mostly through the centre, had been disturbed in 1968–1973 during the installation of district heating and other utility lines. Despite this, some of the trenches and test pits managed to reveal undisturbed cultural layer horizons, which had formed prior to the 19th century (Figs. 3–12).

The investigation showed that intense economic activities had already been occurring in this area in the 15th century. Cultural layer horizons containing so-called Gothic ceramics and Spanish roof tiles, which are characteristic of the 15th century (Fig. 8) and some of which were covered with brown glaze, were recorded at a depth of 1–1.9 m in test pit 6 and trench 9 in the central and NW parts of the courtyard. The contours of a 1.2 m^2 pit containing sherds of 14th–15th-century unglazed ceramics were recorded at a depth of 1.6–1.85 m in trench 1 in the SW part of the courtyard. It was determined that a fire site had existed there.

The cultural layers identified in trench 9 in the central part of the courtyard are connected the activities of the royal goldsmith Mykolas Breitšneideris, who had a studio and shop there circa 1612–1645. A building foundation with steps leading to a cellar as well as the rubble dumped there after the building's demolition were discovered at a depth of 0.8–1.2 m in a 3.7x1.2 m area (Fig. 5). While late 16th – first half of the 17th-century stove tiles predominated among the finds, crucibles for melting non-ferrous metals (possibly gold), which may be connected with the activities of the aforementioned goldsmith, were also found (Figs. 6, 7).

Rich cultural layer horizons, which the collected finds indicate may be connected with the palace's 1668–1698 reconstruction, were also recorded on the grounds of the building complex. Above these layers throughout the courtyard existed fragments of post-reconstruction stone paving, the surface of which had everywhere been badly burned and in places still lay under a thick layer of burnt material (Fig. 3), which could have been the result of the 1748 fire when this part of Vilnius was ravaged by fire, and the palace itself was badly damaged.

The 2019–2020 investigation on the plot at Dominikonų St. 11 yielded new data about the cultural layer that had formed there and augmented the available knowledge about the complex's construction process during the 15th–18th centuries.